

Se lansează Campania „Zoralé jiuvlia” care promovează istoriile de succes ale femeilor rome

UN Women Moldova (ONU Femei) în colaborare cu jurnalista Elena Sîrbu lansează campania „Zoralé jiuvlia” care promovează istoriile de succes ale femeilor și fetelor rome. Campania constă în publicarea a 12 istorii de succes ale femeilor rome, lidere în domeniile lor, pentru a sparge stereotipurile existente atât în comunitatea romă, cât și în afara ei.

„În rândul acestor povești din viață veți găsi istoriile femeilor vârstnice care sunt antreprenoare, femeilor victime ale violenței sexuale sau în familie care au avut curajul să meargă împotriva comunității și să facă o alegere, femei cu nevoi speciale care aduc schimbări în comunitatea lor, și multe altele. Această campanie oferă posibilitatea ca femeile rome să-și împărtășească trăirile și factorii ce le-au determinat să-și schimbe viața”, spune Elena Sîrbu, jurnalista de origine romă care călătorește în toată țara pentru a culege aceste istorii inspiraționale.

„Zoralé jiuvlia” în limba romani înseamnă „femei puternice”

Istoriile de succes vor fi publicate de trei ori pe lună în limba română. În lunile septembrie și octombrie vor fi tipărite două buletine informaționale care vor conține câte șase istorii de succes ale femeilor rome și alte articole. Ele vor fi distribuite în trei zone ale țării (sud, centru și nord) pentru a începe discuțiile despre spargerea stereotipurilor și importanța studiilor.

UN Women (ONU Femei) este Agenția Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor.

Sursa: [Națiunile Unite în Moldova](#)

Foto: www.curentul.md

Mai multe femei judecătore la Curtea Constituțională

Mai multe ONG-uri au solicitat Ministerului Justiției să includă în proiectul de Lege nr.326 pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova, prevederea prin care să se stabilească că la numirea celor 7 judecători la Curtea Constituțională trebuie să se țină cont și de principiul egalității de gen.

În ultimii trei ani funcțiile de judecători ai Curții Constituționale sunt ocupate exclusiv de judecători-bărbați.

Conform Biroului Național de Statistică, 43,7% din numărul judecătorilor în instanțele de judecată au fost ocupate de judecătore-femei în anul 2015.

Semnatarii propun ca cele trei instituții (Parlamentul, Guvernul și Consiliul Superior al Magistraturii) să numească câte 2 judecători de ambele sexe fiecare, iar Președintele Republicii Moldova va numi un judecător de orice sex.

Parlamentul Republicii Moldova a adoptat recent Legea nr.71 din 14.04.2016 prin care a modificat o serie de legi, introducând astfel cota minimă de 40% de reprezentare a fiecărui sex în formarea Guvernului, în stabilirea listelor electorale la alegerile locale și parlamentare, în determinarea componenței Consiliului Coordonator al Audiovizualului și în alegerea conducerii partidului politic.

De jure legislația Republicii Moldova garantează femeilor același acces ca și bărbaților la procesul politic, serviciile sociale, asistență medicală, educație, muncă, căsătorie, îngrijirea copiilor, proprietate, moștenire și accesul la justiție. Însă, *de facto* există multe bariere pentru femeile de a dispune de drepturile acordate. Astfel, domeniile cele mai problematice rămân a fi abilitarea femeilor în domeniul politic, economic și social și violența față de femei, se mai arată în solicitarea semnatarilor.

10 profiluri statistice ale femeilor și fetelor din Republica Moldova, pe înțelesul tuturor

Organizația Națiunilor Unite, în parteneriat cu Biroul Național de Statistică, au prezentat pe 29 iulie 2016 profilurile statistice pe înțelesul tuturor ale 10 grupuri de fete și femei din Republica Moldova. Grupurile analizate locuiesc sau activează în medii socio-economice sau geografice diferite, se află în condiții speciale de sănătate, sunt active în viața politică și economică.

Astfel, profilurile statistice au analizat ce le unește și ce le deosebește pe femeile și fetele din mediul rural, care sunt motivele femeilor plecate la muncă peste hotarele țării și cum își realizează ele potențialul de care dispun departe de casă, precum și de ce atitudini dispun femeile cu stare specială de sănătate și cum pot ele participa la producerea de bunuri sau servicii. Alte întrebări studiate au fost: ce trebuie să facă femeile victime ale comportamentului violent, care sunt capacitățile pe care le posedă femeile și prin valorificarea cărora acestea ar putea deschide afaceri, deveni lidere de opinie sau conducătoare de instituții.

Profilurile statistice constată că gândirea stereotipică, intoleranța și rezistența frânează sau chiar uneori blochează realizarea pe deplin a potențialului femeilor și fetelor în Republica Moldova:

1. **Femeile vârstnice** (6 din 10 vârstnice trăiesc la sate) au o viață mai lungă decât bărbații, dar cu o stare de sănătate mai precară, inclusiv pentru că nu au acces la servicii medicale corespunzătoare, ceea ce creează dependență de rude/prieteni sau de serviciile statului, și sunt supuse singurătății (4 din 10 vârstnice sunt văduve).
2. Din 10 **femei/fete cu dizabilități**, 2 își păstrează 45-60% din capacitatea de muncă și 7 femei au 25-40% din capacitatea de muncă, 6 dispun de studii medii generale și de specialitate. Totodată, fiecare a 5-a este celibatară (fără familie) și este vulnerabilă, inclusiv pentru că 2 din 3 gospodării cu astfel de femei nu-și permit să consume carne sau pește nici măcar o dată la 3 zile și 1 din 4 gospodării nu are bani pentru medicamente necesare femeii cu dizabilități din familia lor.
3. 7 din 10 **femei** cu cazuri noi diagnosticate cu **HIV** sunt femei tinere de până la 39 ani. Infecțarea prin cale sexuală predomină, 6 din 10 femei HIV+ fiind infectate de partenerii lor. Femeile sunt descurajate să nască și nu li se

păstrează confidențialitatea asupra statutului de persoană HIV+. Peste jumătate dintre ele mai suferă de hepatite virale, iar copiii lor, tot HIV+, nu ar fi acceptați în școli comune de 2/3 din respondenți.

4. Majoritatea **femeilor migrante în scop de muncă** peste hotarele țării au studii superioare, de specialitate sau profesionale. 7 din 10 sunt femei tinere, 9 din 10 oferă resurse financiare familiei pentru consum curent, 6 din 10 au obținut experiență și abilități de muncă, ca rezultat al migrației. Totodată, 1 din 3 femei reîntoarse erau mai sănătoase înainte de a părăsi țara. Doar 1 din 5 femei migrante tinere (15-34 ani) au contract de muncă. Pentru fiecare a 3-a femeie migrantă în scop de muncă, s-a destrămat familia sau copiii au rămas fără grijă.
5. **Femeile din mediul rural** au vârsta medie de 39 ani și durata medie a vieții de 74 ani. Jumătate au studii superioare, de specialitate sau profesionale, 6 din 10 femei lucrează pentru salariu și 4 pe cont propriu. Ele suferă de două ori mai des de boli cronice decât femeile din mediul urban, ceea ce necesită tratament continuu, iar o treime din ele renunță la vizita la medic, dintre care fiecare a 4-a pe motiv de lipsă de bani, cele mai afectate de sărăcie fiind sătencele care trăiesc preponderent din pensie.
6. **Femeile și fetele rome** - peste jumătate au studii primare, gimnaziale, profesionale sau superioare. Două treimi din femeile rome își apreciază sănătatea drept bună și foarte bună. Fiecare a 4-a este activă economic și fiecare a 6-a are un loc de muncă. Totodată, fiecare a 5-a a pierdut cel puțin o sarcină, doar 4 din 10 au poliță de asigurare, 8 din 10 nu se adresează la medic din lipsă de bani. 8 din 10 lucrează în sectorul informal.
7. **Femeile în economie și afaceri** – din 10 femei ocupate, 3 sunt tinere (15-34 ani) și 6 în vârstă de 35-64 ani. 3 din 10 au studii superioare, iar 3 au studii profesionale sau de specialitate. 6 din 10 sunt ocupate în sectorul public. 3 din 10 au ocupații de înaltă calificare și 4 sunt lucrătoare și muncitoare calificate. Jumătate din femeile ocupate cu studii superioare sunt concentrate în regiunea Centru și Chișinău. Femeile ocupă doar 1 din 4 posturi de conducătoare de întreprindere.
- Din lucrătoarele pe cont propriu, doar o treime au studii superioare, profesionale sau medii de specialitate.
8. **Femeile în procesul decizional** – fiecare al doilea conducător de toate nivelurile este femeie, din ele jumătate sunt de vârstă tânără și fertilă (15-44 ani). Din 10 femei conducătoare, 7 au studii superioare. Totodată, din 10 funcții publice deținute de femei, 2 sunt de conducere și 8 de execuție. Femeilor le revine doar 1 din 5 funcții de demnitate publică (inclusiv 43% în autorități judecătorești și 29% în procuratură), o pătrime din funcționarii serviciului vamal sau apărare și securitate națională (armata). Din 10 respondenți, 3 consideră că femeile nu pot practica anumite profesii (din diferențe biologice) și 2 - că femeile nu sunt capabile să dețină funcții de conducere.
9. **Femei în poziții alese și numite** – 6 din 10 conducători de toate nivelurile în administrația publică, învățământ, sănătate și educație sunt femei. Femeile ocupă în serviciul public 2 din 3 funcții de conducere și 1 din 3 funcții de conducere de nivel superior. Femeile au ocupat în 2014 o pătrime din primele 5 poziții în listele electorale (alegeri parlamentare) și între 23% și 35% din candidații la alegerile locale (de la primar la consilier local/raional/municipal). Doar 1 din 10 femei conducătoare de toate nivelurile face parte din legislatori, executiv, demnitari și conducători ai administrației publice. Femeile dețin doar fiecare a 4-a funcție de demnitate publică în ministere. 1 din 3 persoane are încredere sporită în femeile din Guvern și Parlament și fiecare al 4-lea respondent crede că femeile nu sunt promovate în posturi înalte.
10. **Femei victime ale violenței**. Pe parcursul vieții, 7 din 10 femei de 45-59 ani, 6 din 10 femei cu studii superioare au suferit de cel puțin una din formele de violență din partea partenerilor. 1 din 10 femei adulte (35-59 ani) au suferit de toate formele de violență din partea partenerilor. Mai mult de jumătate din femei au fost victime ale violenței psihologice. Fiecare a doua femeie victimă a suferit cazuri multiple de violență fizică. Fiecare a cincea femeie adultă (35-59 ani) a fost victimă a violenței sexuale. Din 10 femei victime ale violenței din partea altor persoane, circa 5 au fost agresate de părinți, circa 3 – din partea fratelui/surorii.

Mai multe informații și grafice [AICI](#)

O afacere magică: torturi și ghirlande

Deserturile ei arată atât de bine încât nici nu vrei să le atingi, ci să le admiri eleganța compoziției, gama cromatică a ingredientelor naturale care îți lasă gura apă, detaliile decorative plasate grijuliu cu o mână de maestru. Le creează Loredana Brăileanu, o tânără care s-a lansat în afaceri pentru a transforma orice sărbătoare într-un deliciu și un moment de neuitat. Chiar dacă e la început de cale, se poate bucura deja de clienți fideli. Am discutat cu ea despre cum e să pornești o afacere și despre un nou start-up: crearea corpurilor de iluminat sub marca LUMO.

- Când a venit acel moment când ai înțeles că vrei să fii pe cont propriu?

- Am fost cândva angajată și eu, cum sunt multe persoane din jurul meu. Am făcut o facultate de economie, un master în logistică și am lucrat într-o companie de audit. Dar mereu mi-am dorit să am o afacere proprie, să nu depind de nimeni, să nu fiu legată de un orar stabil. Sunt o fire creativă, iar munca la companie mi s-a părut monotonă. Nu m-am regăsit acolo, mă plictiseam. De aceea am început să prepar torturi acasă pentru prietenii mei care sărbătoreau o zi de naștere sau alt eveniment important din viața lor. Ulterior au început să vină și comenzi din partea persoanelor care nu erau în lista mea de prieteni, dar cărorora le-au plăcut deserturile mele. Așa a început mica mea afacere. După ce am participat și la câteva festivaluri, lumea a ajuns să mă cunoască mai bine.

- Unde ai învățat să prepari deserturi?

- Din păcate, la noi în Moldova e un deficit de cursuri bune în domeniul patiseriei și cofetăriei. Acestea sunt de modă veche, iar cele din străinătate, din Europa, Rusia sau Ucraina sunt costisitoare. Bine că există Youtube și Internet unde poți găsi practic orice. Am învățat singură, am încercat o rețetă, a doua, a treia, până mi-a reușit ceva. Totuși aș vrea foarte mult să mai fac niște cursuri și probabil voi merge în România cu acest scop.

- Ce obstacole a trebuit să depășești ca afacerea ta să pornească?

- A trebuit să obișnuiesc prietenii mei și alte persoane cu un produs bun la un preț pe măsură. Oamenii plătesc de obicei pentru un tort din magazin

Loredana cu una din creațiile sale delicioase

100-150 de lei. Marii producători, care fac torturi pe bandă rulantă folosesc semifabricate, premixuri, frișcă vegetală. Eu, la fel ca și alți patisieri mici, folosesc doar fructe, frișcă și ingrediente naturale, care costă mult, de aceea și prețul torturilor mele este mai mare. În general, acum prinde contur o tendință: de sărbători, lumea renunță la multă mâncare și se axează pe produse mai selecte, de calitate, și încearcă să uimească invitații cu un desert original.

Alt obstacol pe care trebuie să-l depășesc este obținerea certificatului de calitate. Am nevoie de acest document ca să pot colabora cu restaurantele și alte localuri. Ca să obțin certificat de calitate, trebuie să creez un SRL sau o întreprindere individuală, adică să am un spațiu amenajat, să adun fel de fel de alte documente. Sunt încă în proces de pregătire. Deocamdată lucrez acasă și primesc comenzi individuale.

- Totuși, în domeniul patiseriei concurența e mare. Cum reușești să te impui?

- Într-adevăr, în ultimii doi ani a început să se dezvolte piața de produse de patiserie calitative și bune. Unii se țin pe piață, alții renunță. Deocamdată, nu simt presiunea concurenței. Sunt câțiva patisieri care

prepară torturi destul de calitative. Sunt concurenți, dar sunt și zile de naștere, nunți și ceremonii la fel de multe, este loc pentru oricine. Important este să menții calitatea înaltă, să creezi o imagine bună și să oferi un preț potrivit.

- Ai regretat vreodată că ai renunțat la un job stabil?

- Mie îmi place ce fac. Se întâmplă să stau la bucătărie și după miezul nopții. Nu simt oboseală. Dacă aș lucra la un job și aș fi nevoită să stau până la trei noaptea, probabil că aș fi foarte nervoasă, indispusă, și nu aș avea chef să lucrez. În general, am început afacerea din plăcere, nu din necesitate urgentă de bani, și cred că asta e foarte important. Decorarea unui tort mă poate absorbi totalmente. Îmi pun imaginația în valoare și mă strădui ca fiecare produs să fie unic. Cea mai mare satisfacție o am când îmi scriu clienții și spun că le-a plăcut desertul preparat de mine, rămân mulțumiți și mai fac o comandă.

- Recent, ai participat la Concursul Național de Business Planuri pentru Tineri, dar cu o altă idee de afacere, producerea corpurilor de iluminat. Cum de ai ajuns de la torturi la becuri?

- Ideea cu LUMO a apărut când eu și prietenul meu stăteam într-un local, și ne uitam la o lustră. Era destul de simplă și ne-am gândit de ce să nu încercăm și noi să producem așa ceva, mai ales că la noi toate corpurile de iluminat sunt de import, foarte multe fiind chiar de calitate proastă. Suntem încă la etapa de dezvoltare. E o afacere care nu necesită, la prima etapă, foarte multe investiții. Trebuie doar să apelăm la serviciile unui meșter profesionist care ar da viață ideilor noastre. Noi deja ne-am lansat cu ghirlandele, urmează să ne lansăm cu oglinzile de make-up, și cu

corpurile de iluminare confecționate manual. Dacă cineva își dorește să creeze o atmosferă specială la o nuntă sau alt eveniment special, noi putem să dăm în chirie sau să vindem ghirlandele noastre originale. Noi le livrăm, le instalăm și le scoatem. Clienții nu au decât să se bucure de lumina lor magică pe care o produc.

- Cum reușiți să ajungeți la potențialii clienți?

- Nu am apelat la serviciile unei agenții, noi am făcut totul: și logoul, și conceptul. Ne promovăm pe rețelele de socializare (Facebook, Instagram). Am colaborat și cu o revistă culinară, și am făcut o ședință foto cu ghirlandele noastre în scop de publicitate. De asemenea, am amenajat gratuit o nuntă cu corpuri de iluminat, doar ca lumea să vadă ce putem face. Deocamdată, nu putem vorbi de profit, încercăm doar să ne dezvoltăm și să fim mai buni.

- În sfârșit, ce contează mai mult când pornește o afacere? Experiența sau îndrăzneala?

- Desigur îndrăzneala și curajul. Orice afacere vine cu propriile provocări, iar experiența obținută la un job sau altă afacere nu poate să-ți dea o siguranță totală. Dar pe lângă asta, trebuie să-ți placă într-adevăr munca pe care o faci.

Ion Macovei

Articol elaborat în cadrul proiectului „Sensibilizarea opiniei publice privind echilibrul de gen în spațiul politic și de afaceri”, implementat de IDIS „Viitorul”, cu suportul proiectului „Susținerea Instituțiilor Naționale pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Omului (INPPDO), conform recomandărilor Comitetelor Convențiilor ONU și Revizuirii Periodice Universale (UPR)”. Proiectul este finanțat de Ministerul Afacerilor Externe din Norvegia, cofinanțat și implementat de PNUD Moldova și Oficiul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR)”.

Prima femeie automobilist, Bertha Benz, a fost introdusă în Automotive Hall of Fame

Foto: Piața Auto

Foto: Piața Auto

Pentru meritele sale inventatorul automobilului, Carl Benz, a fost introdus în Automotive Hall of Fame în anul 1984, iar acum a venit și rândul soției sale, Bertha Benz, să ajungă în Automotive Hall of Fame.

Stereotipurile, că femeia nu poate conduce, pentru unii, vor fi spulberate. Anume femeia a fost cea, care a condus pentru prima dată un automobil la distanță lungă! Este vorba despre Bertha Benz, soția lui Carl Benz, care nu a fost doar „femeia puternică în spatele bărbatului puternic”, ci a fost cea care a avut încredere în invenția lui Carl și a investit mult din finanțele proprii și ale părinților săi, ca această invenție să devină realitate. Astfel, Bertha Benz a avut un rol important în invenția automobilului. Și mai mult, ea a fost pionierul călătoriilor cu automobilul, demonstrând că automobilul este viabil și destinația acestuia.

Istoria primei călătorii cu automobilul, este extrem de captivantă, pentru că de aici a și început totul. În dimineața zilei de 5 august 1888, Bertha Benz și doi feciori ai săi, Richard și Eugen, au ieșit din casă, în timp ce Carl Benz dormea, lăsându-i o scrisorică că pleacă să-și viziteze mama. Bertha însă, nu a menționat cu ce transport va pleca în călătoria de 100 de kilometri din Mannheim în Pforzheim. Cei trei au luat prototipul lui Carl, Benz Patent-Motorwagen, și l-au împins afară fără al porni pentru a nu-l trezi pe Carl Benz (reconstrucția

momentului în imagine). Apoi, Bertha Benz a pornit în prima călătorie cu automobilul din lume!

În drum aceasta a oprit lângă farmacia din Wiesloch, pentru a cumpăra lichidul de curățare Ligroin, utilizat pe post de combustibil. Astfel, farmacia a devenit primă stație de alimentare din lume pentru automobil!

Următoarea oprire Bertha a făcut-o la o cizmărie pentru a înlocui elementele din lemn al sistemului de frânare cu piele, astfel inventând primii saboți de frânare. Linia de combustibil blocată a fost reparată cu un ac de păr, iar firul sistemului de aprindere a fost izolat cu o jartieră.

Se pare că Bertha se pricepea și la reparații, probabil datorită faptului că petrecea mult timp cu Carl atunci când acesta își crea invențiile.

Toate acestea descoperiri în timpul călătoriei, l-au ajutat pe Carl Benz să îmbunătățească construcția automobilului, astfel, Bertha a fost și primul manager al calității din istoria automobilului.

Această călătorie nu doar a reafirmat viabilitatea automobilului în calitate de transport de zi cu zi, dar a sporit și succesul acestuia pe piață.

Sursa: [Piața Auto](#)

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tineri intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați IDIS „Viitorul”.

ADRESA DE CONTACT:

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

E-mail: office@viitorul.org

Web: www.viitorul.org

Orice utilizare a textului din buletin trebuie să conțină referințe la IDIS „Viitorul”.